

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus V. An idem numero actus possit simul esse bonus & malus
moraliter?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

denominationem extrinsecam bonitatis & malitiae moralis sumit ab actu interno voluntatis: sed iste mutatur secundum dicta; ergo etiam mutatur moralitas actus externi.

ARTICULUS V.

An idem numero actus possit simul esse bonus & malus moraliter?

SUMMARI A.

1. Status questionis.
2. Assertio negativa.
3. Finis amittit bonitatem ex malitia objecti.
4. Objectum amittit bonitatem ex malitia finis.
5. Mala circumstantia destruit bonitatem objecti.
6. Non est possibile preceptum prohibitivum actus supernaturalis non directi in finem charitatis.
7. Habitus misericordiae non augetur positive per elemosynas datus ex malo fine.
8. Intentio suscipiendi Sacramentum ex fine venialiter malo non est moraliter bona.
9. Potest impleri preceptum per actum externum tantum materialiter bonum.
10. Intentio bona vitatur per malam electionem per se conjunctam.
11. Et electio bona per malam intentionem.
12. Non vitatur bona intentio, si mala electio per accidens coniungitur.
13. Intentio boni finis diminuit malitiam pravae electionis.
14. Exorbitans affectio erga aliquem finem reddit intentionem vitiosam.

§. I.

Assertio negativa.

Non est dubium, actionem humanam, quae ab operante ordinatur in malum finem, aut mala circumstantia vitatur, esse simpliciter malam, quantumvis ipsius objectum sit bonum: ut enim D. Th. hic a. 4. ad 3. *Non est actio bona simpliciter, nisi omnes bonitates concurrant, quia quilibet singularis defectus causat malum: bonum autem causatur ex integra causa, ut Dionysius dicit 4. cap. de divin. nomin.* Controversia igitur solum est, an saltem secundum quid, actus ex fine malus possit esse bonus ex objecto; an vice versa malus ex objecto, bonus ex fine, aliave circumstantia? quemadmodum in naturalibus & artificialibus videmus, aliquid esse ex una & principali parte album, pulchrum, rectum, & secundum quid, sive ex aliqua parte nigrum, deformem, distortum.

Conclusio. Impossibile est, ut idem numero actus habeat oppositas species moralitatis unam simpliciter, alteram secundum quid: ut sit [2] bonus ex fine, & malus ex objecto; [3] vel malus ex fine, & bonus ex objecto; [4] vel bonus ex objecto, & malus ex circumstantia. Ita Jo. à S. Th. contra Cajetanum, Serram, & alios. Videtur esse doctrina clara S. D. hic q. 19. a. 7. ad 2. & 3. & in 2. dist. 38. q. 1. a. 4. ad 4. Ubi sic habet: *Cum aliquis vult dare elemosynam propter inanem gloriam, hic est unus actus voluntatis, & hic actus totus malus est, licet non ab omni eo, quod inest, malitiam habeat.*

2. 2. Mez. Theol. Schol. Tom. II.

Ratio primae partis & universaliter ex praedictis est: quia specificativum bonitatis & malitiae moralis ita sibi contrariantur, ut ne quidem successive eundem numero actum voluntatis possint afficere; ergo non potest fieri ut unus idemque actus sit simul moraliter bonus & malus. Neque valet dicere, posse esse bonum secundum quid, quia non minus bonitas & malitia actus, quam veritas & falsitas consistunt in indivisibili; est enim bonitas commensuratio actus cum objecto non solitarie considerato, sed ut vestito omnibus debitis circumstantiis, quas dicitur regula rectae rationis. Unde si una harum deficiat, jam actus est difformis regulis rectae rationis, & consequenter tota bonitas evanescit: siquidem non amplius subsistit prudens & praeicum dictamen ac iudicium honestatis, quod ad moralem bonitatem necessarium praerequiritur.

Secundae partis ratio specialiter est: quando objectum actus est malum, finis vero bonus, tunc finis definit esse bonus; ergo nullam actui potest tribuere bonitatem. Antec. probatur: Finis ut sic est ratio volendi media: sed ratio volendi medium malum, est mala; ergo etiam finis operantis, ut movens ad electionem mali objecti, est malus.

Tertiae partis ratio est: Medium ordinatum ad finem malum, est malum: atqui licet actus terminetur ad objectum, quod esset ex se bonum, si tamen ordinat ad finem malum, jam illud appetit tanquam medium relatum in finem malum, & ut causam finis mali in executione: ergo appetit illud ut malum; ideo S. D. in 2. dist. 38. q. 1. a. 4. ait: *Cum aliquis vult elemosynam propter inanem gloriam, hic est unus actus voluntatis, & hic actus totus malus est, &c.*

Quarta partis ratio est: tunc actus non potest habere bonitatem ex objecto, quando bonitas objectiva destruitur: sed quoties actus fit malus & vitiosus ex mala circumstantia, toties bonitas objectiva destruitur: ergo. Min. probatur: quoties actus fit malus ex circumstantia, transit in rationem & conditionem objecti: sed non potest in objecti conditionem transire nisi illud informando & communicando suam malitiam; ergo quoties actus est malus ex circumstantia, toties objectum induit malitiam, ac proinde amittit objectivam bonitatem.

§. II.

Solvuntur Objectiones.

Objicies primò: Si DEUS homini praeceptum imponeret, ut nullum actum supernaturalē eliceret, qui dirigeretur in finem charitatis, tunc homo transgrediendo tale praeceptum eliceret actum simul bonum & malum moraliter; bonum, quia

quia esset actus supernaturalis ~~non~~ directus in finem charitatis; malum verò, quia prohibitum: ergo potest dari actus simul bonus & malus.

Respondeo negando possibilitatem hujus præcepti: tum quia non minus implicat, à DEO prohiberi actum essentialiter bonum, quam præcipi malum: tum quia sequeretur, quòd DEUS esset author specialis alicujus actus moraliter mali; eò quòd nullus actus supernaturalis, adeòque nec ille prohibitus sine speciali auxilio DEI possit elici.

7. Objicies secundò. Qui dat eleemosynam ex fine vanæ gloriæ, elicit actum virtutis misericordiæ: sed actus virtutis misericordiæ est moraliter bonus: ergo non obstante malitiâ derivatâ ex fine malo, actus tamen ex objecto est moraliter bonus. Maj. probatur: quia ille est actus virtutis misericordiæ, per quam augetur habitus misericordiæ, siquidem habitus augetur per proprios actus frequentatos: sed per frequentes largitiones eleemosynæ augetur habitus misericordiæ: siquidem constat experientiâ, quòd ex ejusmodi actibus frequentatis aliquis reddatur facilior ad dandam eleemosynam.

Respond. negando maj. & min. probationis; ejuſque probationem distinguo: homo ex istis actibus frequentatis redditur facilior negativè, in quantum videlicet remouentur impedimenta ex parte subjecti remorantia largitionem eleemosynæ, concedo; positivè, quasi intrinsicam confortationem & augmentum habitui tribuendo, nego.

8. Objicies tertio. Potest aliquis actus tendens in motum virtutis supernaturalis esse imperatus ex fine venialiter malo, e.g. si quis intendat suscipere Sacramentum aliquod ex fine placendi Superiori, Confessario, &c. sed in hoc casu actus est ex objecto honestus, utpote procedens ex motivo virtutis supernaturalis.

Respond. negando maj. & dico: In tali casu actum internum non esse ex motivo supernaturali, nec proinde supernaturaliter aut moraliter bonum; & ideo licet in eo, qui baptizatur aut confitetur ex fine venialiter malo, voluntas interna sufficiat ad valorem Sacramenti & consequendum ipsius effectum ex opere operato, aliunde nullum ponenti obicem: (is quippe non impeditur per veniale peccatum) tamen non potest ipsi conferre ullam bonitatem & dignitatem moralem ex opere operantis.

9. Objicies quartò. Actus, quo impletur præceptum, est bonus: sed potest quis ex fine vanæ gloriæ implere præceptum: ergo non obstante finis malitiâ, ille actus erit moraliter bonus. Maj. probatur primò: quia qui audit Sacrum præceptum ex fine vanæ gloriæ, melius facit, quam qui non audit: ergo illa imperio præcepti habet aliquam bonitatem. Deinde si ille actus non esset bonus ex objecto, haberet duplicem malitiam, nempe unam ex fine, alteram ex objecto: sed hoc est contra doctrinam D. Th. ergo.

Respond. distinguendo maj. Actus præceptus est bonus, vel formaliter, vel materialiter, concedo; tantum formaliter, nego. Quando enim

præcepta sunt de actibus externis, ut est audit Sacrum, ad eorum impletionem sufficit, actum esse materialiter bonum, sive ut verè ponat substantia externa & physica actus pertinentem materiam virtutis præcepta. Quando autem de actibus internis, ut est credere, sperare, diligere, tunc præceptis non satisfit, nisi per actus ipsorum virtutum, qui sunt formaliter honesti. Ad primam probat. nego antecedens: non enim melius, sed minus malè facit, melius quippe proponit bonum, quod hic nullum est. Ad alteram probat. nego sequel quia hic non est alia malitiâ objecti, quam quæ ex fine, vel aliâ circumstantiâ in objectum refunditur.

§. III. Corollaria.

Inferes ex dictis primò: Intentionem finis esse bonam vitari per malam electionem, & bonam electionem ex mala intentione, quando intentio cum electione per se connectitur. Ratio utriusque partis est: Actus difformis dictamini prudentiæ est malus: sed tam intentio determinans ad electionem mali medii, quam electio boni medii ad cauſandum malum finem est difformis dictamini prudentiæ: ergo uterque actus est malus.

Ratio ulterior primæ partis est: Ratio eligendi medium malum & prohibitum est mala, est enim formaliter causa per se influens in peccatum: sed quando intentio finis determinat voluntatem ad electionem mali medii, tunc finis est formaliter ratio eligendi malum medium; de ideo juxta supra dicta bonus finis initiatur ex malo objecto: ergo tunc finis est malus. Sed intentio specificatur à fine: ergo etiam intentio est mala.

Ratio quoque secundæ partis est: qui electio sumit speciem ab objecto & medio in quod tendit: sed medium ordinatum in finem pravum est malum, utpote in executione per se causa peccati: ergo etiam electio est mala. Atqui quoties intentio est mala, toties electio per se conjuncta est de medio ordinato in finem malum: ergo toties electio est mala.

Dixi, quando intentio cum mala electione per se connectitur: si enim mala electio per accidens, & solum ex eligenti malitiâ, bonam intentionem subsequatur, intentio, cum neque sit formaliter neque virtualis causa illius malitiæ, etiam à subsequenti mala electione non vitabitur.

Inferes secundò. Ab intentione boni finis diminui malitiam pravæ electionis: primò, quia mala electio ex intentione boni finis est minus voluntaria in ratione malitiæ, quam si esset ex fine malo. Secundò: quia actus ex solo objecto malus, est minus dissentaneus rectæ rationi, quam actus tam ex fine quam objecto malus.

Inferes tertio. Si voluntas ex ardenti intentione finis ita afficiatur, ut etiam mala media amplecteretur, si illa occurrerent, hoc ipso intentionem esse vitiosam: quia jam fertur in finem ut consequibilem per mala media, & contra dictamen prudentiæ.